

EMÜ Aastanaine 2000 on Mare Laande

Mare Laande Foto: T. Soasepp

EMÜ aastanaise austava nimetuse osaliseks saab juba neli aastat kehtinud korrale ühenduse liige, kes on aasta jooksul teinud kõige rohkem tööd oma maakonna MÜ, aga ka EMÜ heaks. Selle aasta aastanaise valikul sai EMÜ juhatuses kõige rohkem hääli Mare Laande, kes juhib Viljandi Maanaiste Ühenduse tööd. EMÜ juhatuses on tema ülesandeks tutvustada EMÜ tööd välismaal.

"Tulevikus saavutavad parema tulemuse organisatsioonid, mis tegelevad oma õhkkonna kujundamisega ja personali valikuga ning kogu tegevuse hindamisel võtavad arvesse emotsionaalset intelligentsust", nii kirjutas Mare Laande infolehes "Kaja" 2000. a märtsis. Selle nimel on ta ise ka töötanud. Alati on ta midagi organiseerinud, korraldanud, kusagil osalenud. Alati on ta jõudnud ka meie ajalehele kirjutada. Ta teeb vahet olulise ja ebaolulise vahel. Ta teeb, ta jõuab. Kui ta midagi lubab, siis seda ka teeb. Hea suhtlemisoskus, lihtsus, avameelsus ja südamlilik olek teeb ta meeldivaks kaaslasel.

Tiiu Soans

Täna lehes:

- Aastanaine 2000 on Mare Laande
- EMÜ üldkoosolek
- 5 aastat EMÜd – sünnipäevaküsitlus
- Koolituse kaja
- Maanaised konverentsidel
- Saksamaa talunaiste esindaja Lääne-Viru maanaistel külas
- Lühiaudised
- EMÜ perepäevade kava
- Vanaema veerud

EMÜ aastakoosolek

EMÜ ÜLDKOOSOLEK TOIMUS 11. MAIL RAPLA MAAVALITSUSE SAALIS
Üldkoosolekul oli 42 ühenduse delegaati. Tulemata jäid sel korral esindajad Hiiu- ja Valgast. EMÜsse kuulub praegu 700 naist.

EMÜ esinaine Tiiu Soansi ettekandest:

EMÜ tegevuse 5. aasta oli edukas. Kohe alguses olid EMÜ ja ETKL koos ühisseminaril Roostal. Kaks päeva arutleti, kuidas mõlemad organisatsioonid saaksid maaelu edendamisele kaasa aidata. Leiti, et koostöö on vajalik ja võimalik, aga tuleb arvestada ka organisatsioonide eripäraga. Ühisseminar jätkus märtsis. Kuna lektorid Rootsist jäid tulemata, viidi seminar läbi EMÜ liikmete teadmiste ja kogemuste varal. Igatahes sai igivana teema – **kuidas saada juurde liikmeid** – korralikult läbi lahatud.

6. mail 2000. a oli Paides EMÜ aastakoosolek, kus anti ülevaade eelnevast ja kavandati uut. Sellest päevast on EMÜ liikmete tunnuseks heleroheline siidsall, mida võivad ja peaksid mitmesugustel üritustel kandma kõik meie organisatsiooni liikmed. Juulis korraldas EMÜ iga-aastase Läänemere-äärsete riikide seminari. 23 osavõtjat kuuest riigist külastasid Riigikogu, talupäevi Jänedal ja arutlesid keskonnateemadel. Augustis olid meie neljandad perepäevad. Kuna lubatud Peipsi kallas jäi mitmesugustel põhjustel kättesaamatuks, võttis korraldamise viimasel minutil enda õlgadele Viljandi MÜ eesotsas Mare Laandega.

Järgneb lk 2

KAJA soovil aastanaine Mare Laande iseendast:

Olen õppinud metsandust. Selle ametiga olen 25 aastat leiba teeninud. Nende tööaastate eest on mind autasustatud märgiga "Teeneline metsamajandustöötaja". Minu süda valutab meie metsade pärast ka praegu.

Kuna minu elu on nii kaua olnud seotud metsaga, siis tuli nagu iseenesest huvi jahinduse vastu. Kahjuks on viimasel ajal püssiga metsas käimiseks vähe aega jäänud. Aastaid olen tegelenud laskmisega sportpüssist ja püstolist ja sellel alal olen olnud naiste arvestuses Kohtla-Järve meister.

Kaua aega on olnud minu huvialaks tantsimine – rahva-, peo- ja loometants. Olen ka ise tantsurühma juhendanud.

1992. aastast olen taluperenaine. Meil on 27,5 ha maad. Pidasime varem loomi, nüüd enam mitte. Talupidamine käib üle kivide ja kändude, kuid loodan, et mõne aja möödudes läheb kogu taluelu jälle tõusuteed. Tähtis on see, et me oma maid ja metsi suures rahaahnuses maha ei müüdaks.

Praegusel ajal on elu maal nii keeruline. Lisaks oma elukutsele tuleb pidevalt midagi uut õppida, sest mine tea, milliseid vingerpusse elu teeb. Tuli minulgi peale 50. eluaastat kolida Tallinna ja hakata elama linlase elu. Polnud

parata. Õnneks suudab inimene kõigega kohaneda.

Olen viie täiskasvanud lapse ema ja viie lapselapse "nana". Vanem poeg Arvi elab ja tegutseb oma perega Suislepa - Tagametsa talus Viljandimaal. Noorem poeg Raul elab koos noorikuga Viljandis ja töötab saekaatris. Keskmine poeg Madis töötab Tallinnas turvajanana. Samas firmas, kus mina isegi. Ka minu vanem tütar Marje töötab samas, tema on Valvekeskuse juhataja. Noorem tütar Anuly on Statoilis müüja.

Ühiskondliku tööga olen tegelenud kooliajast saati. Lapsed on arvanud, et küllap ma surengi mingit ülesannet täites või asju ajades.

Suhtlemine erinevate inimestega on õpetanud mind olema kannatlik ja mõistev, aga vahel ka range. Olen oma peres alati õhutanud üksteise toetamist ja aitamist ning pidevat enesetäiendamist. Oleme koos saanud üle paljudest raskusest ja koos selle üle ka rõõmustanud. Olen saanud oma perekonnalt suurt tuge ja mõistmist. Siin pean tänama ka oma vanemaid ja vanavanemaid, kes kujundasid minu tõekspidamisi.

Viimasel ajal olen palju õppinud tänu EMÜle, ETKLle ja liikumisele "Kodukant".

EMÜ aastakoosolek *algus esileheküljel*

EMÜ aastakoosolekust osavõtjad Raplas Foto: T. Soasepp

Mihklipäeval löid meie liikmed agaralt kaasa talupidajate keskliidu heategevusüritusel.

15. oktoobril tähistati peaaegu kõigis maakondades rahvusvahelist maanaiste päeva. Oli ka terve rida tähtsaid kohtumisi: mais kohtusin mina ülemaailmse maanaiste organisatsiooni Euroopa regiooni presidendi E. Sanders-Vonkiga, Mare Laande ja Renate Pöder osalesid maanaiste konverentsil Sloveenias, meiepoolsed ettekanded olid novembris seitsme riigi talupidajate organisatsioonide konverentsil Tallinnas. Tänu Renate Pöderile edenevad hästi meie välisprojektid.

Võrgustiku loomine edeneb. Järvamaal on tehtud tore võrgustiku kaart roheliste täpikestega.

Oleme kaasa löönud, õigemini sekkunud ka riigi seadusloomesse, nimelt sotsiaalhartasse. Sotsiaalministeerium arvestab meiega. Nüüd peame vajalikuks öelda oma arvamus ravi- ja tervisekindlustuse seadusesse ja ehitusseadusesse. Meil on head suhted põllumajandusministeeriumiga ja liikumisega **Kodukant**. Loomulikult ka maakondade taluliitudega. 2000. a sügisel algas uus ühisprojekt Rootsi LRFga, mis lõpeb selle aastaga. Selle projekti rahadega trükitakse ka meie infolehte "Kaja". Projekti lõppedes peame ise ja igaüks meist infolehe eest maksma. Harjumatu, kuid arvestades infolehe tähtsusega organisatsiooni arengus, tuleb seda võtta iga liikme panusena EMÜ püsima jäämiseks.

Viie aastaga on maanaiste ühendus leidnud oma koha ning õigustanud oma eksisteerimist.

Seda kinnitas oma sõnavõttus ka ETKLi juhatuse esimees Urmas Ardel.

EMÜ esinaine kandidaate oli 2: Tiit Soans ja Reet Länkur. Tiit Soans on ühenduse eesotsas algusest peale. Reet Länkur lubas paremini korraldada tööaotust juhatuses, sekkuda rohkem seadusloomesse ja sotsiaalprobleemideesse, tuua tegevusse värskust. Valimised võitis **Tiit Soans**. Revidendiks valiti Eha Kotov Valgamaalt. Sõnavõttudest kostus rahulolematust liikmemaksude tasumisega. Kavandati edaspidine tegevus. Aastanaiseks kuulutati Viljandi MÜ esinaine Mare Laande. EMÜ juhatuse tegevus hinnati heaks.

5 aastat Eesti Maanaiste Ühendust

JUUBELIKÜSITLUS

Mida Sulle on andnud kuulumine Eesti Maanaiste Ühendusse ?

Ulvi Ajalik Põlvamaalt:

Uusi kogemusi. Näen, millega ja kuidas Eesti naised tegutsevad. Saan kinnituse – ka mina suudan! Ja mis tore – muudkui hari ennast!

Tiina Lang Põlvamaalt:

Vaevalt, et ma muidu nii huvitavatele koolitustele oleksin sattunud.

Kalli Jõgiaas Põlvamaalt:

Koolitus tuleb ise kohale! Iga esineja on erinev ja kõigilt on midagi õppida. Teretulnud on suhtlemine teiste maakondade maanaistega, seda võiks rohkemgi olla.

Ludmilla Näälik Saaremaalt:

Uusi tutvavaid ja toredaid kohtumisi. Arendavaid seminare.

Katre Põllu Ida-Virumaalt:

Olen saanud võimaluse tulla kodust välja ja suhelda. Alati saab õppida midagi uut.

Mailis Saapar Lääne-Virumaalt:

Häid ideid, kasulikku teavet, tegutsemisjulgust. Seda kõike saan kasutada ka külavanemana.

Milvi Lill Lääne-Virumaalt:

Olen saanud õppida ja ka õpetada. Hea on suhtlemisvõimalus erinevate piirkondade naistega.

Jaana Aedla Raplamaalt:

Ühendus on andnud võimaluse tegutsemiseks kõigile, kel tahtmist ja viitsimist. Olen saanud uusi teadmisi, informatsiooni maanaiste ettevõtmistest. Käisin perepäevadel Harjumaal – tõesti oli tore ja lõbus. Ühinguks kuulumine tuli kasuks Liidrite Kooli saamisele.

Õie Rego Ida-Virumaalt:

Palju uusi sõpru! Olen palju õppinud ja saanud käia põnevates paikades.

Gerda Nõmmik Jõgevamaalt:

Mõtteid teistega jagada, asju ühiselt arutada. Hea võimalus enesetäiendamiseks. Uued kontaktid üle Eesti.

Anne Arusaar Järvamaalt:

Olen avastanud nii palju huvitavaid ja andekaid naisi! Perepäevad on nii toredad, seal käime alati koos perega!

Ulvi Meikup Järvamaalt:

Hea seltskond! Võimalus kohtuda vanade sõprade ja uute tutvavatega. Silmaring laieneb.

Küsitles **Tiia Soasepp**

Rootsi Farmerite Föderatsioon

KOOLITUSE KAJA

Rootsi Farmerite Föderatsiooni ja Eestimaa Talupidajate Keskkliidu koostöö jätkus maanaiste koolitusseminaridena üle Eestimaa. EMÜ juhatus oli määranud koolitajaks neli maakonnaühenduse esinaist: Ester Gabriel Ida-Virumaalt, Reet Länkur Järvamaalt, Mare Laande Viljandimaalt ja Ille Kivistu Hiiumaalt.

PÕLVAMAAL

Koostöö raames oli 4. mail piirkondlik koolitusseminar Põlva Maakonnas Karilatsi külas. Kuusik kohises ja ülased öitsesid. Lõuna-Eesti künkannõlvadel käis kibe põlluharimine. Ometi leidis aega tulla otse väetisekülvilt maanaiste juurde Riigikogu liige ja Euroopa Asjade Komisjoni liige, talupidaja Rainis Ruusamäe. R. Ruusamäe tutvustas oma komisjoni tööd, hetkeseisu Euroopa Liiduga läbirääkimiste osas, edusamme ja kitsaskohti. R. Ruusamäe rõhutas, et maainimesele on käes väga oluline aeg. Tuleb teha oma järeldused ja selgitada oma suhted ELga. Maainimesele on kõige olulisem majanduslik koostöö ELga, sh toimetulek ühisturul, aga ka sotsiaalne areng ning ühine välis- ja julgeolekupoliitika. EL on kasulik ka väiketootjale, sest otsetootustelt minnakse laiemale maaelule toetamisele. Meie ühendusele andis ta julgust oma arvamuste väljajutlemiseks erinevate positsioonide kohta. Arvamusi ja ettepanekuid võetakse arvesse, kui need on komisjonile kirjalikult esitatud. Praegu saab veel positsioone muuta. Valitsusväline sektor on seni liialt vaikinud. Rainisele esitati palju küsimusi. Ulvi Ajalik arvas, et osagi EL järelevalvetegelaadest võiksid elada maal, mitte ainult euroametnikena linnas. Mare Laande rääkis teemal "Võrdsed võimalused meestele ja naistele". Pikemaks aruteluks läks – kuidas aidata maal inimest, kes iseenast aidata ei oska, ei taha ja ei viitsi. Renate Põder tutvustas maanoorte praktikavõimalusi välismaal ja rääkis, kuidas meie noored kodust kaugel toime tulevad.

**Kui vanemad
El'i asju ajavad**

Foto ja tekst
Tiia Soasepp

HARJUMAAL

Harju maanaised on võtnud ette taluperede tervise parandamise. Selle nimel on käidud koos kahel õppepäeval. Kui kõik osavõtjad kuulnud õpetussõnad hästi meelde jätsid ja suured patakad kaasa-pandud õppematerjali läbi lugesid, siis peaks Harjumaa taluperede tervis tublisti paranenud olema.

Psühholoog Ellu Eik rääkis, kuidas saame oma lapsi ja lapselapsi kaitsta tänapäeva ohtude eest (alkoholism, narkomaania ja muud hirmsad asjad). Leidsime, et meie vanemate lapsepõlv oli lihtsam. Piirid ja normid olid selgemad, sisemine terviklikkus kujunes hõlpsamini. Tänapäeva elu korras-tamatus, püsivuse kadumine, kiirus ja konkurents, kaugenemine loodusest jne. nõuab, et peame oma lastega rohkem tegelema, neid ära kuulama, tunnetest rääkima, neile ka häid sõnu ütleva.

Mina selgitasin, mis on stress ja mis on kriis ja kuidas stressi ära hoida. Üheskoos leidsime palju võimalusi, kuidas stressi peletada. Üks neist – tee perepiknik! Tegimegi pikniku. Grillisime ja võtsime läbi mitmed piknikuõpetused. Lastele olid murumängud. Neile meeldisid eriti keskkonnavalased otsimis- ja äraarvamismängud. Arst õpetas, kuidas looduses esmaabi anda. Vanad õpetused on ju puha pea peale keeratud.

Tervis ei ole inimese isiklik asi, see on perekonna, rahvuse ja riigi ühisasi. Söögilaud on aga naiste nägu. Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakooli toitlustusteeninduse õpetaja Sirje Rekkoriga tegime taluliidu väikeses köögis seitse tervislikku salatit ja katsime laua nii nagu peab. Õpetaja Sirje rääkis tervislikust toitumisest lähemalt, selgitas lähemalt tasakaalustatud toitumise olemust, andis erinevaid toitumissoovitusi ja juhatas kätte tervist toetavaid tooteid. Lähemalt tutvustasime spinatit. Spinatist salat maitsetes väga hea. Kõik said kaasa retsepte spinati kasutamiseks ja õpetuse, kuidas spinatit kasvatada. Meie köögi-üritustel on tihti midagi uut (unustatud vana) ja tervislikku, näiteks tegime ükskord läätsesuppi.

Spinatistalat:

250 300 g spinatilehti
1 dl hapukoort või 2 sl oliiviõli
2 sl sidrunimahla
soola, suhkrut
sibulapealseid või murulauku, tilli
Pestud ja nõrutatud spinatilehed rebitakse või lõigatakse ribadeks ja segatakse teiste ainetega.

Tiia Soasepp

JÕGEVAMAAL

Härjanurme Kalatalus koolitati meid kõiki kala- ja vähikasvatajateks. Talu peremees Arne Liiv tegi meiega huvitava ringkäigu oma suurte tiikide vahel ja rääkis põhjalikult kalatalu majandamisest. Kogu talu jättis fantastilise mulje. Oli alles võimas vaatepilt, kui forellitiiki sööta pandi. 1 – 3 kilosised forellid panid vee lausa keema. Põnevust pakkusid vähitiigid. Suguvähkide tiigis oli küll iga kivi all vuntsidega elukas. Looduslikus tiigis elasid kuni 8 kg kaaluvad karpkalad. Muidugi tutvustas ka turismi-poollega. Kuus palkmajakest vee ääres ootab peatselt külalastajaid. Kalatalus on mitu kena varjualust, kus omapüütud kala grillituna maitsta saab. Kes soovis, sai koju viia oma silme all soolatud priske

forelli. Pärast lõunat oli meie külaliseks Äksi noor kirikuõpetaja Urmas Oras, kes pidas meeldiva loengu hingehoiust. Kuulnud meie probleemidest, andis ta meile head inimlikku nõu ja õnnistas kogu meie perepäeva ja meid.

Saime palju "teavet" Euroopa Liidust. Seda andis härra president Lennart Meri ise, ehkki Peeter Kõivu poolt parodeerituna. Väga andekalt ja vaimukalt.

Tiia Sarv

**Alati naerusuine
Tiia Sarv,
Jõgeva MÜ
esinaine**

Foto: T. Soasepp

RAPLAMAAL

Koolituspäev märtsis toimus Valtu spordimajas. Peateemadeks olid "Võrdsed võimalused meestele ja naistele" ning "Maanaisi puudutavad seadused". Ka isiksuse arendamine oli päevakorras, seda aga tegime hoopis uutmoodi, nimelt pladistasime kõik mullivannis. Suur basseini oli küll olemas, aga nii mõnigi meie hulgast ei oska ju ujuda. Hakkajamad jõudsid isegi solaariumi nautida. Kõik peale ühe kuulasid veel loengut aroomiteraapiast. See üks pidi nimelt koju tõttama lehmale sünnitusabi andma. Taluperenaiste elu on juba kord selline.

Reet Aedla

JÄRVAMAAL

Märtsikuu viimane päev tõi Aravetele kokku terve saalitäie maanaisi. Järvamaa Ettevõtluskeskuse jurist E. Pehk rääkis ettevõtlusest ja seadusandlusest. Kuidas asutada osaühingut, mis on selts ja seltsing, kuidas hakata füüsilisest isikust ettevõtjaks ja palju muudki sai selgeks. E. Pehk andis naistele näpunäiteid töölepingu täitmiseks. Töölepingu allkirjutamisega ei peaks kiirustama, enne võiks targematega nõu pidada. Ei tohiks jätta ruumi juurdekirjutusteks, hoiduda tuleks lepingute trükitud massivormidest jne. Selgus, et ka töötaval vanaemal on võimalus olla lapsehoolduspuhkusel. Saime ka hea äriidee – teha üks korralik eraarhiiv, sest arhiivindus on meie maal sassis. Külalisi oli tulnud Ida-Virumaalt. Ester Gabriel rääkis oma maanaiste tegemistest. Maie Paas rääkis koostööst taluliidu ja maanaiste ühenduse vahel ja õpetas naistele lõbusa ühistantsu. Ida-Virumaa Külade Esinduse tööd tutvustas Krista Pedak (neil on 114 külanemast 78 naised!). Käsitöö Seltsi esinaine Meeli Hieloo tegi ettepaneku – umbrohi vaipadesse!

Järgneb lk 4

KOOLITUSE KAJA

algus lk 3

Tema ilusaid taimevaipu saime ka näha, ühe neist kinkis ta Reet Länkurile.

Reet Länkur pidas loengu "Võrdsed võimalused meestele ja naistele". Ka meenutati, kuidas ühendus 5 aastat tagasi alguse sai. Alustajaid on Järvamaa ühenduses 4, liikmeid praegu 96. Ulvi mäletab: "Kui organisatsioon sai loodud ja ma rootslannade silmis rõõmupisaraid nägin, mõistsin, et see kõik pole kaugeltki tühiasi."

Kõrvaltoas oli Luule Nurga, Tiia Kontuse, Heli Raagi ja Karita Rodendau poolt korraldatud käsitöönaitus ja meisterdamistund kõigile. Seekord õpiti Luule Nurga käe all õletööd.

Tiia Soasepp

IDA-VIRUMAAL, LÄÄNE-VIRUMAAL, TARTUMAAL, JÕGEVAMAAL

Minul tuli läbi viia koolituspäevad Ida- ja Lääne-Virumaal, Jõgevamaal ja Tartumaal. Piirkond oli suur ja raha napivõitu, nii tuli teha õnnestumise nimel suurt ettevalmistustööd küll telefonitsi, küll elektronposti ja kirjavahetuse teel. Väga lihtne oli asju ajada naabritega Lääne-Virumaalt, kus kõva tegija Heljo Viilip filigraanselt kõik paika pani. Koolituspäeval osales üle 30 naise ja tundus, et minu ja Heljo poolt pakutud teemad pakkusid kuulajaskonnale huvi. Probleeme tekkis siis, kui "areenile" astusid maavalitsuse eurospetsialistid. Kuulajad osutusid informeeritumaks kui lektorid ise. Meie möödunud aastal tehtud Euroopa Liidu teemalised infopäevad on vilja kandnud. Lääne-Virumaal on väga hea koostöö kõikide naisorganisatsioonide vahel ja ma rõhutan veelkord, et kogemustega esinase Heljo Viilipi kätt on töötulemustest tunda.

Et sõiduraha vähem kulutada, viisin Tartumaa ja Jõgevamaa koolituspäevad läbi ühe päeva jooksul. Aga Tartumaale minek oli nagu pea ees tulle hüppamine, sest Tartumaa esinaine Liis Zirkel oli just ootamatult ameti maha pannud ja mul tuli endal talle asendaja leida. Ülle Talv Laeva Naiseltsist nõustus selles segases olukorras Tartumaa maanaiste tegevust juhtima. Osa Laeva Naiseltsi liikmed kuuluvad ka meie ühendusse ja tundub, et seal on meile kujunemas aktiivne tugi-grupp. Neil on vallamajas oma seltsi ruumidki olemas ja aktiivse tegutsemise hõngu oli tunda kõikjal. Teotaheteliste uustulnukatele tahaks edaspidiseks ainult kõike head soovida.

Jõgeva MÜ esinaine Tiia Sarv oli kokku pannud suurepärase päevakava. Esinema oli kutsutud tipptasemel, suure infopagasiga spetsialistid. Kuuldi talupidajate tegemistest, projektide koostamisest, SAPARDi programmist, ettevõtlusest jne. Ainult et kuulajaid oli kahjuks vähe.

Mõne sõnaga ka Ida-Virumaal koduseinte vahel toimunud õppepäevast. Oleme oma maakonna naiste üritused püüdnud korraldada erinevates valdades. Seekordne oli Mäetaguse vallas Kiiklas, kus ilus rahvamaja, lahke pererahvas ja vahva vallavalitsus. Teemaks olid sotsiaalprobleemid. Spetsialistide abiga lahkasime narkomaania põhjusi ja tagajärgi. Oli tihe arutelu. Lõpetuseks täitsid osavõtjad küsitluslehed, milles sisalduvaid nõuandeid rakendasime juba meie terviseprojekti.

Tunnen siirast heameelt, et meie koolituspäevi oodatakse ja et kohale tullakse koos tuttavatega, kellest saavad peagi meie organisatsiooni liikmed.

Ester Gabriel

Lõpukohv Kiikla Rahvamajas.
Paremalt teine on rahvamaja juhataja Hulda Sootalu.

Foto: T. Soasepp

VILJANDI-, VALGA-, VÕRU- JA PÕLVAMAAL

Selle aasta koolitus oli eelmise aastaga võrreldes mõneti erinev. Koolitusel osales vähem naisi, aga see-eest oli töö tõsisem. Eelmise aasta õppustelt said naised tõuke enese arendamiseks ja see lisas julgust töö otsinguil. Paljud naised ongi tööd leidnud ja siis pole enam naljalt aega meie õppepäevadel osaleda.

Arvan, et me võiksime edaspidi oma seminari-dele julgemini kutsuda esinejaid Riigikogust ja ka ministeeriumidest. Tundub, et neid maal oodatakse. Iga kohtumine on vastastikku hariv. Meie saame teada asjadest, millest varem polnud õrna aimugi.

Mare Laande

Suur suvi käes ja ongi aeg maanaiste koolitusele kriips alla tõmmata.

Talvel sai planeeritud, et toimub 15 koolitusseminari. Toimuskil, viimane 14. mail Läänemaal. Kokku osales 15 seminaril 408 osavõtjat, enamuses maanaiste ühenduse liikmed.

Meeldis kuulata:

EL küsimused, sotsiaalprobleemid, seadusandlus ja väikeettevõtlus, maanaise tervis, tervislik toitumine, laste kasvatamine. Rahule jäädid lektoritega. Koolitajate arvates tuleks olnud teemadega jätkata ja veel teemasid juurde valida.

Ester Gabriel arvab, et organisatsiooni tööd tuleks rohkem avalikustada, teha maanaised ja nende probleemid enam kuuldavaks ja nähtavaks, korraldada konverents tippesinejatega, äratada pressu huvi.

Mare Laande toetab seda ettepanekut ja lisab veel omalt poolt, et tuleks teha internetis oma kodulehekülge, kutsuda koostööpartneriks mõni Eestimaa suurem ettevõtte, tõhustada EMÜ juhatuse tegevust, teha rohkem koostööd poliitikutega seadusloome mõjutamiseks. Koostöö oleks vajalik ka teiste naisorganisatsioonidega, nii väldiks dubleerivaid üritusi. Kindlasti jätkata koostööd Läti, Leedu, Rootsi ja Soome sõsarorganisatsioonidega.

Mare leiab, et tuleks võtta tööle vähemalt üks palgaline töötaja, kes ajaks organisatsiooni asju.

Toredat suve kõigile ja kohtumiseni perepäevadel Toilas!

Renate Põder
Projekti juht

MAANAISED KONVERENTSIDEL

RAHVUSVAHELINE KONVERENTS ROOTSIS

Juuni alguses olin Rootsis koverentsil, mille peateemaks oli sotsiaalmajandus. Koverentsil oli pea 1000 delegaati kõikidest ELi liikmesriikidest, mitmest kandidaatriigist, Kanadast ja USA-st. Sõit sinna langes kokku raudteelaste streigiga Stockholmis ja see tekitas parasjagu segadust. Aga tänu sellele segadusele sain kohe kokku Kaja Kauriga, liikumise "Kodukant" presidendiga. Temal oli muuseas teisel päeval üks konverentsi põhiettekanne – just Eesti maaelust. Osavõtjatele oli korraldatud väike reis erinevatesse maapiirkondadesse, et kõik saaksid esialgse pildi maaelust Rootsis ja nende sotsiaalmajanduslikest probleemidest. Konverentsi avamisel esinesid oma nauditava kultuuriprogrammiga puuetega noored. Mul tekkis kohe mõte, et ka meil oleks rohkem vaja puuetega inimesi esinema kutsuda, alati ei pea ju esinema professionaalid ja eriti kenad ja saledad

neiud. Puuetega inimesi on ju meilgi olemas. Iga pikema ettekandepaketi eesotsas oli erineva riigi esindaja, kes oli seotud EL sotsiaalmajandusliku komisjoni tegevusega. Hr. Hammer Rootsist ütles: "Tulevikus on oluline see, kuidas me praegu tegutseme. Tuleb säilitada loodust, olla majandamises ökonoomne. Samal ajal tuleb kasutada kõiki võimalusi, et saavutada paremaid tulemusi. Sotsiaalprobleemid on erinevates maades erinevad, kuid palju on sarnaseid ning need tuleb lahendada koos. Poliitike tegevus peab olema suunatud kohaliku arengu edendamisele." ELi CEDAGi president Anne David ütles: "Praegune EL situatsioon on mitmeti muutunud, sest paljud riigid kardavad uute liikmesriikide ühinemisega kaasnevaid probleeme. Integratsioon Euroopa Liitu ei ole andnud neid tulemusi, mida oodati ning see on tekitanud sotsiaalseid probleeme. Viimastel aastatel on põllumajandus muutunud ebapopulaarseks, sest ta on väga tömahukas ning nõuab

suurt pühendumist."

Kolmandal päeval oli töö rühmades. Kõik said oma arvamust avaldada. Toodi näiteid kohalikust elust ja analüüsi sotsiaalsete probleemide lahendamise teid. Näiteks Ungaris on maaelu arendamiseks mitmeid programme: "Ma töotan jälle!", "Küla ellu!", "Teie infobörs", liikumine "Ökotalud" jne. Neist on maainimesele palju abi. Mõistsime, et meil kõigil on palju ühiseid muresid ja kitsaskohti ja et kolmas sektor on tõhus vahend valitsuste mõjutamiseks sotsiaalsete probleemide lahendamisel.

Meie ühenduse vastu tunti huvi ja meid tahetakse igati aidata. Tutvustasin meid igal võimalusel ja jagasin voldikuid. Meie roheline sall kõitis paljude tähelepanu. Meist kirjutati ka kohalikus ajalehes. Minu rinnasilt – LRF Estonia – üllatas ja tekitas palju elevust just LRF liikmete seas. Oli ka meeldivaid taaskohtumisi vanade koverentsituttavatega.

Olen tänulik LRFle kutse eest ja Renate Põdrale asjaajamise eest. Taas kord tundsin, kui oluline on omada arvutit ja internetiühendust. Ja taas kord pean ütleva, et teiste riikide naised on nii avalad ja rõõmsameelsed.

Mare Laande

NAINE – RAHU JA KULTUURI LOOJA

Nii oli nimetatud VIII MAANAISTE PÄEVAD Tartus 26.–27. aprillil, sinililledel õitsemisajal. Maanaiste päevad korraldas EPMÜ Avatud Ülikool eesotsas Maret Pritsiga. Maanaisi kutsuti tuuseldama kaugele tütut, leidma meelele kosutust ja põimima mõtetesse uusi värve. Läksin minagi. Päevad olid meeleolukad ja kohtumisi-ettekandeid piisavalt ja neid kõiki läbis mõte – maaelu areneb maanaise toel.

Mulle meeldis eriti Marie Edala ettekanne "Naine – rahukultuuri looja kirjanduses ja elus. "Läbi "Sinisukas" kirjastatud raamatute oskas ta paika panna ja sõnastada palju uue ajastu elutõdesid.

Ema on see, kes loob kodus rahukultuurse atmosfääri kõige otsesemas mõttes. Richard Carlsoni mõtetera raamatust "Ära vaeva oma perekonda pisiasjadega" on: "Alustage oma päeva armastusega, elage kogu päev armastusega, lõpetage päev armastusega!" Laste kasvatamisel püüame me igapäevaselt "tulekahju" kustutada ja loodame hiljem asjad tõsiselt käsile võtta. Äkki võiks uue aja positiivseid lastekasvatuse põhimõtteid juba kohe kasutada? John Gray oma raamatus "Mehed on Marsilt, naine on Veenuselt, lapsed on taevast" väidab:

- Teistest erinemine on loomulik.
- Eksimine on inimlik.
- Negatiivsete tunnete väljendamine on loomulik.

- Rohkema ihaldamine on enesestmõistetav.
- "Ei" ütlemine on lubatud, kuid pea meeles, et ema ja isa on "bossid".

Kuhu jäävad postulaadid sisuga – kes kannatab, see kaua elab?

Parem kasvatame lastest lihast ja luust inimesed, kellele emotsionaalsus pole vaid võõrsõna. "Kui pesa on mõnus, ei taha keegi seda maha jätta." Nii ütles ühe meie lasteraamatu "Pääsukese tagasitulek" tegelane.

Pärast maanaiste päevi Tartus unistan ma ka meie ühingu ühiskonverentsist. Sisutihedast ja turgutavast. Meil oleks nii palju rääkida.

Tiia Soasepp

NAINE TÖÖTURUL

9. juunil toimus Põlva Naisliidu eestvõttel Põlvas konverents "Naine tööturul". Osales 78 naist 26st erinevast naisorganisatsioonist Eestist ja 5 organisatsiooni esindajat Soomest, Lätist ning Leedust. Põlva Naisliit korraldas juba neljanda konverentsi. Kui kolmel eelmisel olid põhitemeadeks vägivald, turvalisus ja võrdsed võimalused, siis nüüd keskenduti naise osalemisele tööturul, kodutöö väärtustamisele ja ettevõtlikuse edendamisele. Mina esindasin Ida-Virumaa Maanaiste Ühendust. Vihmane päev oli justkui loodud tubase ürituse jaoks, süda ei valutanud aia- ja põllutööde pärast. Konverentsi juhatasid sisse tervitused. Meeleolu aitasid luua Põlva neidude kenad laulud ja muusikapalad. Justkui nii tavaline asi see esinemine, aga

minu jaoks eriline. Muusika aitas mind kiiresti päeva sisse elada ja unustada igapäevamured. Sotsiaalministri nõunik Helju Pikhof rääkis, kuidas Eesti tööpoliitika naiste huvidele vastab.

Saime teada:

- valminud on "Soolise võrdsuslikkuse seaduse" eelnõu
- 2/3 elanikest on arvamusel, et naised on tööturul halvemas seisus kui mehed
- naised pole rahul oma töötasuga, aga üldjuhul ei käi ka palka juurde küsimas
- naised tegelevad tihti rutinsema tööga ega võta ka midagi muutusteks ette, sageli ei soosi sellist ettevõtlikust ühiskondlik arvamus

Kuulsin nn tasanduskursuse ideest. See tähendab, et lapsega kodus ja mõned aastad töölt eemal

olevad naised saavad erialalist täiendõpet. See võimaldab taas tööle asudes end oma ametis jälle kindlalt tunda.

Rahvas räägib, et töö teeb naine tööd, aga kodus toimetab. Eesti Draamateatri dramaturg Ene Paa-ver rääkis lahti kõiki naisi puudutava teema – kas kodutöö ei olegi töö?

Huvitav oli väärtuste jaotus:

- **kõvad väärtused** (jõukus, edu, võim, otsustamisvõimalus), mis suures osas on mõõdetavad ja mida valdavalt kannavad mehed
- **pehmed väärtused** (heaolu, turvalisus, hoolivus), mis on enamasti raskesti mõõdetavad ja mida peamiselt kannavad naised

Järgneb lk 6

MAANAISED KONVERENTSIDEL algus lk 5

Igapäeaelus peaks toimima nn loomulik tööjaotus, mis on suures osas kokkulepete küsimus. Sageli peab just naine peret üleval kodus toodetud ja kodus tehtud nõu tasustamata tööga. Tekibki petlik mulje, et mees teenib pere, sealhulgas naise ülalpidamiseks raha rasket tööd tehes, aga naine justkui ei teekski tasuvat tööd.

Põlva Naisliidu hing ja Materra projekti juht Kaire Mets rääkis kolmest naisettevõtlust edendavast projektist Lõuna-Eestis:

- ILO projekt Valgemaal "Rohkem ja paremaid töökohti naistele"
- AITÜMA projekt – naiste koolitamine ja koostöövõrgustiku moodustamine (aitame ise tegijatel üheskoos meistriteks areneda)
- MATERRA – naisettevõtluse tegelev turismialane projekt, mille eesmärgiks on väärtustada kohalikku inimressurssi, rahvuslikku käsitööd, loodust jne.

Ettevõtluskonsultant ja sotsioloog Anu Laas rääkis naisettevõtlusest laiemalt. Ettekandes oli optimistlikke mõtteid. Kuid ettevõtluses on suur vajadus

mikrokrediidi järele.

Emotsionaalselt ja usku sisendavalt esines Estonia Euromanagement Institute direktor Marju Unt.

Tema sõnumid:

- ära riski oma varaga, ära vali FIEt ettevõtlusvormiks
- toetu oma tervele talupojamõistusele, tee vahet olulisel ja ebaolulisel
- ettevõtluse alustamisel esita endale küsimus: mida see annab minule, minu perele, minu firmale?
- iga naine, kellel on pere, on juba juht, nad valdavad organiseerimiskunsti ja oskavad olemasolevast välja võtta maksimumi
- kui sa pole millegagi rahul, siis tuleb midagi ette võtta

Õhtul ootas meid Savi talu perenaine Eela Jää sooja supi ja grillvorstidega. Meile esinesid Kagu Kabajalakõsõ vihmast läbimärjad rahvatantsijad ja elevust tekitas Nõuni Maanaiste Seltsi dueti "Padar ja Benton" poolt esitatud eurolaulu päevakohane variant.

Maie Paas

MURTUD RUKKILILL

President Lennart Meri andis kõigis Eesti maakondades välja üritustel Murtud Rukkilille märgi 6660 võõrvõimu ohvriks.

12. mail jõudis president järjega Raplamaale. Olen üks nende hulgast, kel tuli 1949. a märtsis jätta oma lapsepõlve mängumaa ja minna koos vanematega teadmatusse, vastu kannatustele ja alandustele. Minu vanaisa jäigi Siberi maamulda, ülejäänud pere jõudis koju tagasi 1956. a jooksul.

Murtud Rukkilille märgi ürituste kohta on avaldatud igasuguseid arvamusi, kuid mina tunnistan, et see oli siiski meeldiv elamus. Meeldiv

elamus kõikidele nendele eakatele inimestele, kes märgi said.

Oli hea kohtuda oma saatusekaaslastega ja tunda end Eesti Vabariigi kodanikuna, keda president isiklikult on tänanud eestlaseks olemise ja eestlaseks jäämise eest. Presidendi kõne läks kõigile südamesse. On hea, et ma ei pea enam oma saatust varjama ja ma julgen iga-ühele öelda, kus olen koolis käinud ja kuhu on minu noorusaastad jäänud.

Reet Aedla

SAKSAMAA TALUNAISTE ESINDAJA LÄÄNE - VIRUMAA MAANAISTEL KÜLAS

Lääne-Viru naisliit ja maanaiste ühendus võõrustasid maikuus Saksamaa Plöni kreisi maanaiste ühenduse esinaist Helga Klindti koos abikaasaga. H. Klindt juhib asepresidendina Schleswig-Holsteini liidumaa maanaiste ühendust, kuhu kuulub 42 000 liiget. Koos vallavanemast abikaasa Hageniga peab ta talu, kus kasvatatakse vilja, paaril hektaril vaarikaid ja peetakse talukohvikut.

Eelmisel suvel külastas meie maakonda Schleswig-Holsteini liidumaa põllumajandusminister. Tema vastuvõtule olid tookord ka maanaiste esindajad kutsutud. Nüüd on sakslased nõuks võtnud abistada meie maanaisi ja kirjutada ajakohane projekt Euroopa Ühendusele. Sellest ajendatuna oligi see külaskäik. Koos Tudu naisseltsi esinaise Helve Ploomiga tutvustasime neile Lääne-Viru maanaiste organisatsioonide tegevust.

Näitasime neile talusid. Suu- ja sõrataudi ohu tõttu ei saanud me näha loomakasvatust, aga külastasime Kauni Kodu konkursil võitnud aiandus- ja turismitalusid. Ka meeldis neile maakonna üks ilusamaid külasid – Käsmu. Suurt huvi pakkusid neile Palmse ja Sagadi mõisad. Ringsõidu kokkuvõttes tegime Mahu rannas perekond Errildi turismitalu. Nende turismitalu on rajatud täienduseks teravilja- ja loomakasvatussaaduste tootmisele. Tootmistalul asub Uhtnast 15 km kaugusel. Mai Errild on Uhtna maanaiste seltsi esinaine ja EMÜ liige. Perenaine oli teinud ka oma käsitöö näituse: telgedel kootud esemed, tikitud linikud, kogu perele õmmeldud stiliseeritud rahvariided jpm.

Heljo Viilip

EMÜ PEREPÄEVAD

14. – 15. JUULIL 2001

Tallinn-Narva maanteelt Toilasse pöörates leiata eest erksad viidad, kus peal EMÜ ja sõita jäänud kilomeetrite arv.

KOHT:
Toila Gümnaasium
Pühajõe küla
Toila vald
Ida-Viru maakond

Ester Gabriel
Ida-Viru Maanaiste Ühendus

AJAKAVA

ÄRGE UNUSTAGE

Laupäev, 14. juuli

- 11.00 Kogunemine, registreerimine.
- 12.00 EMÜ perepäevade pidulik avamine, tervitused, külaliste tutvustamine.
- 13.00 Ekskursioon Oru pargis ja piirkonna ajaloo lühiülevaade. Korraldab pargi perenaine, metsnik Maire Uustal.
- 15.00 Püstitame telklaagri. Eine mere ääres (meri on 10min jalutuskäigu kaugusel). Kui ilm on ilus, jõuame ka ujuda.
- 17.00 Koguneme koolimajas, et koos sõita vaatama Toilat. Külastame Lille aiandustalu ja Pühajõe Pühaoru teravilja-kasvatustalu.
- Samas talus algusega kell 20.00 on näitemäng, kus õhtut sisustavad ka teleseriaali "Õnne 13" tegijad.
- Samal õhtul algusega kell 21.00 toimub laululaval kontserttuur "Kaks takti ette", kus tantsuks mängivad ansamblid "Justament" ja "Caater".
- Kui on restoranimõnude nautijaid, siis Toilas on neid 2: aleviku keskel "Fregatt" ja "Mio Mare", viimane elava tantsumuusikaga.

- Kõik need üritused on kättesaadavad paari km raadiuses.
- Lubame, et öösel on turvatud teie telgid, autod ja öörahu.

Pühapäev, 15. juuli

- 09.00 Hommikukohv koolimajas, paneme kokku ka telgid.
- 10.00 Tegevus koolimajas jätkub. Naistel on külas looduslikest materjalidest meisterdamist viljelev Meedi Hiieloo. Meestel on võimalus osa võtta ümarlauast teemal "Euroopa Liit", mida juhib Arvo Aller Ida-Viru Taluliidust.
- 12.00 Perepäevade üheks teemaks on ka tervislik toitumine. Külas on Sirje Rekkor, "Targu Talita" maitsevate ja tervislike retseptiveergude autor. Teeme koos paar head toorsalatit ja õpime muid toiduvalmistamise nippe.
- 14.00 Ühine lõpupiknik toorsalatitega.
- 15.00 Vajadusel saate kaasa juhised, kuidas külastada Valaste vaateplatvormi, Kuremäe kloostrit, Sillamäe jäätmeheidlat või mida iganes Ida-Virumaal.

NB!

- magamisvarustust
- lapsi, sõpru ega häid naabreid kaasa võtta – kõik on oodatud
- tuleme oma piknikukorvidega
- täiskasvanute osamaks on 25 krooni, selle sees on pühapäeva hommikukohv saiaga ja "lõpusalat", kruus ja salatiseõmise vahendid
- tuleb omal kaasa võtta
- teatage oma osalusest ka oma maakonna MÜ esinaisele, tulijad saavad temalt kaasa infovoldiku kõige vajalikuga
- soovime väga, et hiljemalt 07. juuliks oleks meil tulijate arv täpselt teada, helistage telefonidel

033 70 527 Maie Paas
Ida Viru Taluliit,
päevasel ajal 033 69 615
või 052 48 745
Ester Gabriel, õhtuti

Ootame väga
teie aktiivset kaasalöömist!

Kohtumiseni Toilas!

Teated ja reklaam

LÜHIUUDISEID:

ETKLil uus juhatus

28. juunil 2001. a valis Eestimaa Talupidajate Keskliidu üldkoosolek uue viieliikmelise juhatuse.

Juhatusse kuuluvad:

1. Madis Ajaots – teraviljakomitee
2. Arvo Veidenberg – piimakomitee
3. Ilmar Haak – TÜ Eesti Piim
4. Urmas Ardel – Viljandi TL
5. Janno Rüütli – Põlva TL

KODUKAUNISTAMINE

Meie maanaised on Kauni Kodu konkursil aktiivsed.

Lääne-Viru Maanaiste Liit, kuhu kuuluvad ka meie ühenduse liikmed, andsid kollektiivse avalduse Eesti Kodukaunistamise Ühenduse liikmeks astumiseks.

Kauni Kodu konkursist võtsid osa kõik Lääne-Viru vallad ja linnad. Ilusa Küla konkursil on Palasi küla.

Selle küla külavanem on Mailis Saapar, EMÜ asjalik ja töökas liige.

Heljo Viilip

EESTI MAANAISTE ÜHENDUS

Teaduse 1, Saku 75501, Harjumaa
tel/fax 0 604 1783, e-post etkl@online.ee
tel/fax 0 607 9215

toimetuse – Tiia Soasepp

Aasa 1, SAKU 75501, Harjumaa
tel 0 604 1104
e-post v.ilves@online.ee

kujundus – Anne Kõll

Teaduse 1, Saku 75501, Harjumaa
tel 0 604 2177

Vanaema veerud

Tegelased:

vanaema ja lapselaps Teet

Kööginurgas on võrgutäis tippisibulaid.

Teet: "Kas see on kalavõrk?"

Vanaema: "Ei, see on sibulavõrk."

Teet: "Kust sa need sibulad püüdsid?"

Teet käis kevadel isaga maal vanavanaema juures ja nad panid seal mahlakase jooksmas.

Teet kibeles teatama:

"Vanaema, issi puuris puu sisse augu ja sealt tuli morssi!"

Teet: "Vanaema, sa võid mind süle võtta küll, ma olen täitsa lihtne."

Teet näeb sirelipöösas tihast.

Teet: "Vanaema, näe, lihatirts!"

Vanaema sai aru küll, et Teet mõtles rasvatihast.

Teet astub kaalule.

Vanaema: "Mis siis kaal näitab kah?"

Teet: "Neli aastat."

Vanaema Tiia

Juhatusel liikmete kontaktandmed:

NIMI	AADRESS	INDEKS	TELEFON
Tiiu Soans	Oru side, Harju mk	75103	0 607 9215, 051 88 681
Reet Aedla	Nurmenuku 8, Rapla	79512	048 55 203, 055 48 348
Reet Länkur	Türi-Alliku, Järva mk	72201	038 57 277
Mare Laande	Suislepa, Viljandi mk	69703	056 619 475
Eha Kotov	Lüllemäe, Valga mk	68101	076 79 933
Tiiu Sarv	Tabivere, Jõgeva mk	49101	056 637 256
Ülle Vene	Uus 1-27, Rõuge, Võru mk	66201	078 59 235, 0252 97 530
Ille Kivistu	Pühalepa, Hiiumaa	92301	046 94 584 052 68 557
Tiiu Sommer	Uulu side, Pärnu mk	86502	044 33 296, 050 89 266
Liia Tähiste	Linnamäe, Lääne mk	91001	047 95 492, 050 94 207
Ludmilla Näälük	Tahula, Saaremaa	93826	045 53 330, 052 02 630
Heljo Viilip	Laada 8-58, Rakvere	44310	032 43 020
Ester Gabriel	Toila, Altküla, Ida-Viru mk	41702	033 69 615, 052 48 745
Helve Leppik	Laeva 21-16, Tartu mk	60601	0 749 8394